

9.A VYRAZILA NA NEVIDITELNOU VÝSTAVU

Představ si, že zhasnou všechna světla, ale tvůj smysl pro přežití zůstává – ostatní smysly se zbystří...

... Těmito slovy začíná informační letáček zvoucí k návštěvě *Neviditelné výstavy*, která vám dá na vlastní kůži pocítit, jaké to je být obklopen tmou. Tmou, v níž se koncentruje mysl, zvuky se zhmotní a vše kolem k vám doléhá prostřednictvím ostatních smyslů. Tmou černočernou, stoprocentní. A zrak? Smysl, jímž vnímáme okolní svět prý až ze 75%? Na obyčejnou jednu jedinou

hodinu se na něj nesmíte ani nemůžete spoléhat. Neposlouží vám. Musíte zapojit zbývající čtyři smysly...

Vaším průvodcem výstavou bude dáma nebo muž. Upoutá vás klidná melodie jeho/její řeči, velmi příjemný hlas, výborná schopnost komunikace s lidmi, obdivuhodná paměť, smysl pro humor. Každé slovo, každá věta, každá reakce na postřehy návštěvníků „padnou“ jako ulité. Slovo není moc ani málo. Bude s vámi někdo, kdo se v prostoru pohybuje úplně přirozeně a komu můžete důvěřovat. Autenticita zážitku se totiž umocní tím, že váš průvodce bude nevidomý.

Ani 9.A si nenechala návštěvu *Neviditelné výstavy* ujít. Výlet do Prahy začal v úterý 4. dubna příjemnou

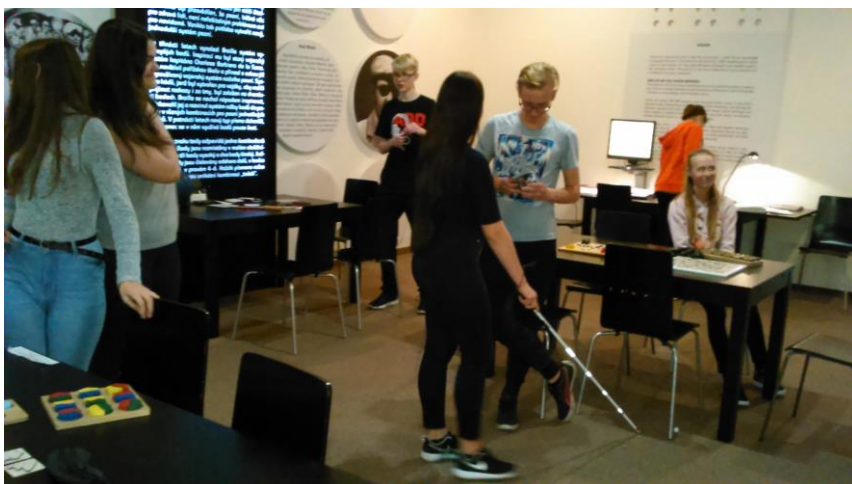
dopolední procházkou. Pak jsme se přesunuli metrem na Karlovo náměstí a opět popošli pár stovek metrů k Novoměstské radnici. Ve druhém patře už na nás čekají výstavní prostory. První část výstavy je „viditelná“. Dočítáme se o vzniku Braillova písma, prohlížíme si pomůcky pro slabozraké a nevidomé, zkusíme si různé deskové hry tak, jak jsou upraveny pro hráče, kteří nemohou zapojit zrak,

prohlédneme si galerii osobností, které i přes životní handicap dosáhly ve svém oboru špičkových výsledků. Zážitkem bylo i kreslení podle hmatové předlohy nebo stavění Lega.

Po následném rozdělení do dvou skupin se nás ujímají naši dnešní průvodci. Míříme do hlavní expozice *Neviditelné výstavy*. Snažíme se držet instrukcí našeho průvodce Patrika, jež nám mají usnadnit orientaci v úplné tmě. Ubezpečuje nás, že na nás nečíhají žádná hororová nebezpečí, ani strašidla. S úsměvem a nadsázkou v hlase dodává, že vůči pokynům by měli být zvláště pozorní lidé (hlavně ženy) pletoucí si pravou a levou stranu. Většina instrukcí se totiž bez směrové navigace neobejde.

Vyzkoušíte si různá prostředí, v nichž se zpravidla pohybujeme den co den úplně automaticky. Jak se realita změní, pokud nevidíte? Zkuste si projít byt se zavázanýma očima a dělat normální maličkosti, jako např. pověsit klíče, umýt si ruce, dát chleba do toustovače, najít v kuchyňské lince přístroje... Nebo si představte víkendovou návštěvu v hájence na venkově. Rozeznáte lovecké trofeje na zdi a dřevěné obložení? Vnímáte hebkost kožešin? Posadte se na lavičku... anebo radši vyjděte do lesa! Přejdete poslepu most, aniž byste sklouzli do vody? Pozor, nezakopněte o pařezy. Pod nohama vnímejte měkkou lesní půdu. Rozeznáte, z jakého směru k vám doléhá ptačí zpěv? Cítíte vůni lesního vzduchu? A teď je čas vrátit se zpět do města. Ruchy městského života vytvářejí nepřehlednou změť. Cinkají tramvaje,

hučí provoz v ulicích, útržky hlasů vás míjejí ze všech stran, těsně za vašimi zády někdo zatroubí. Aby toho nebylo málo, povrch ulic skýtá nástrahy. Dlažební kostky, zvýšené obrubníky... Valí se na vás hromada dojmů a vy těžko hledáte záchytný bod. Zajděte se uklidnit do galerie. Hmatem vnímejte tvary soch a snažte se rozpoznat, co znázorňují. Potom se ocitnete v prostoru kavárny. Zní tu příjemná hudba, nabídka občerstvení je široká. Ochotně se vám zde budou věnovat a vaše objednávka je splněna téměř obratem. Ale obsluha ani vy nic nevidíte. I na kavárenský klavír si tu můžete zahrát.

Poslepu se ty správné klávesy hledají opravdu obtížně. Trefit tóninu, souhru pravé a levé ruky, to je oříšek. Děkujeme, Klárko, zahrála jsi výborně!

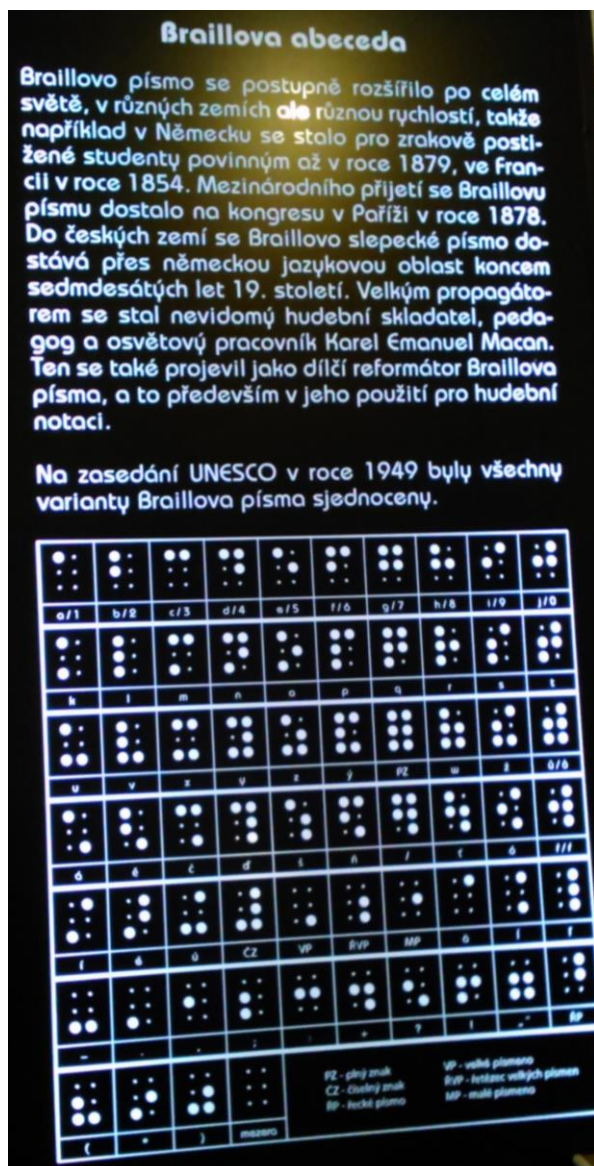

A jak celkově popsat hlavní dojmy? Při procházení výstavou jistě pocítíte, jak moc se zpočátku vaše zornice namáhají, aby přece jen rozhrnuly tmu a něco zahlédly. Ovšem za chvíli to vzdají. Je prostě TMA. Taková, která zprvu rozněcuje nejistotu, vtahuje vás do neznáma, vládne nad vámi, možná způsobuje tíseň. Nedůvěřujete jí, podezíráte ji, že před vás najednou předhodí neočekávanou překážku. Jakmile vaše ruka ztratí z dosahu stěnu nebo pevný předmět, ztrácíte orientaci, jste nesví, připadáte si zranitelní a bezmocní. Když se mimoděk dotknete jiného návštěvníka, vnímáte ten moment docela silně. Náhodná blízkost dalšího člověka nebo klidný hlas vašeho průvodce spustí uklidňující myšlenku: Nejsm tady sám, teď se neztratím.

Po několika minutách poznáváte, že si tmu dokážete trochu „osahat“, už s ní tolik nebojujete a přistupujete na její hru. Přijímáte ji, dění kolem vás se zpomalí, uklidníte se, smysly se zostří a přestanou spolu soupeřit. Najednou jasně vnímáte zvuky, tóny, šumy, uvědomujete si různorodost povrchů a tvarů, i čich je vnímavější. Tmu si možná začnete dokonce i užívat. I to můžete. Za hodinu vás totiž opět obklopí svět plný tvarů, barev, světla, stínů... Jenže...

Většina z nás má volbu. Chceš svět vidět, nebo ne? Když ano, dívej se. Když ne, zavři oči, zavaž si přes ně šátek nebo zhasni světla a zatemni místnost. Pro nevidomé

tmata není volbou. Je tichým společníkem, který neodchází. Musí se s ní (a v ní) proto naučit žít a vytvářet si obrazy o okolním světě jiným způsobem.

Na závěr prohlídky jsme se mohli našich průvodců na cokoliv zeptat. Některé otázky patřily přímo Patrikovi. Zrak ztrácí postupně od sedmi let. Příčinou je atrofie sítnice. Jedním okem rozeznává jen světlo a tmu, na druhém oku má zbytky zraku-rozeznává tvary a-jak Patrik sám o sobě řekl s jemným humorem-i ženy :-). Neumí si život představit bez sportovních aktivit a hudby. Hraje na několik nástrojů. Na další otázku směřující k hudbě odpovídá, že procento hudebně nadaných lidí není mezi nevidomými větší než u zdravé populace, jen dokáží své dispozice pro hudbu lépe rozvíjet. Není výjimkou, že má nevidomý muzikant dokonalý hudební sluch. Dále se řeč stočila k aktuální tématu přijímacích zkoušek a výběru střední školy. Povídání v kavárně bylo moc příjemné, nenucené. Určitě bychom si vydrželi s Patrikem povídat déle. Ve tmě totiž ztrácíte i pojem o čase.

Rozloučili jsme se a pak už jsme zase vkouzli do světa, na který jsme zvyklí. Vidíme. Oči si musely na světlo chvíli zvyknout. V tu chvíli jsme vděční za kouzlo tohoto návratu a děkujeme za něj...

Díky *Neviditelné výstavě* jsme o mnohou cennou zkušenost bohatší. Zážitky jsou hluboké a máme o čem přemýšlet. Děkujeme p. uč. Papáčkovi za přípravu akce a pečlivou organizaci celého dne.

.....

„Správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné.“

(Antoine de Saint-Exupéry, Malý princ)

Za účastníky exkurze
Olga Gruhnová
foto: ZŠ BH

